

124

SETEMBRE
2011

HI HA ESPERANÇA PER A LA TRANSFORMACIÓ DEMOCRÀTICA DEL VEÏNATGE ORIENTAL EUROPEU? Moldàvia com a component essencial

Elina Villup Investigadora principal, CIDOB

Al costat d'algunes altres repúbliques ex soviètiques, Moldàvia va celebrar el 20è aniversari de la seva declaració d'independència a l'agost passat. Durant la primera desfilada militar de la seva història es van exhibir vehicles de combat, mentre es pronunciaven discursos festius. Insuflar nova vida al rovellat equipament militar soviètic i treure a relluir als soldats per un dia va significar un alt cost per al pressupost del país més pobre d'Europa, assolint, d'acord amb un despatx d'agència moldau, els 9 milions de *leis* (560.000 euros, aprox.). Mentre la blogosfera moldava es mostrava dividida entre l'orgull agredolç i la desil·lusió, els líders de Moldàvia es van mostrar cautament esperançats en dirigir-se a les masses.

Hi ha raons per generar expectatives – Moldàvia s'ha posat en marxa per dur a terme reformes difícils i costoses. Està donant passos per superar anys d'inestabilitat política interna, i avança en reformes econòmiques i polítiques. El govern tripartit de la "Aliança per a la Integració Europea" ha anat proclamant les seves aspiracions europees, i la seva bona voluntat ha estat benvinguda en la Unió Europea. De fet, sembla més que segur que el país es beneficiarà de la nova política de el "mes per més", que preveu més ajuda a canvi de més avanços en les reformes. Ja ara mateix, amb l'excepció de Palestina, Moldàvia és el major receptor d'ajuda externa per càpita de la UE en virtut de la Política Europea de Veïnatge, rebent 137.50 euros per persona per al període 2010-2013 i assolint un total de 550 milions d'euros (calculant una població de 4 milions, ja que s'estima que entre el 20 i el 25 per cent viuen, temporal o permanentment, a l'estranger). A més, el Banc Europeu per a la Reconstrucció i el Desenvolupament s'ha compromès a finançar a Moldàvia amb crèdits que sumen els 600 milions d'euros.

Tot aprenent del seu fracàs en desapropiar l'oportunitat creada després de la Revolució Taronja a Ucraïna, la UE no ha volgut repetir a Moldàvia els mateixos errors. Des del principi del 2010, Moldàvia i la UE han anat negociant un Acord d'Associació que ajudarà a aprofundir encara més les relacions entre ambdós socis en promoure alhora el diàleg polític i la integració econòmica, si bé s'exclou la perspectiva d'adhesió. L'element central de l'acord és un Àrea de Lliure Comerç Àmplia i Profunda, quelcom que va més enllà dels simples acords de lliure co-

merç. Des del 2008, els socis han obert converses sobre visats que s'espera culminar, en el llarg termini, amb un acord de lliure circulació de persones.

No obstant això, l'estabilitat política a Moldàvia segueix essent fràgil, i els esforços de reforma estan encara lluny de produir resultats tangibles i d'abast. Els comentaristes assenyalen sovint que el govern pro-europeu i reformista porta ja dos anys en el poder, i que ha arribat el moment d'anar més enllà de la retòrica i mostrar resultats concrets. Les elits polítiques moldaves estan altament polaritzades, les forces de l'oposició continuen essent excloses dels processos de decisió, i bloquegen qualsevol avanç. A causa d'aquestes diferències, el parlament moldau ha fracassat a l'hora d'escollir al president. Marian Lupu, candidat ell mateix i actual portaveu parlamentari, està ocupant el lloc de president provisional. És molt dubtós que l'aliança actual pugui guanyar les eleccions següents, donat que els votants moldaus estan més desil·lusionats que mai. Segons enquestes citades en el blog d'una periodista moldava, Diana Lungu, fins al 65 per cent dels moldaus estan avui descontents amb la situació del país, i només un 24 per cent creu que el país està anant en la bona direcció.

El país segueix dividit, i no s'han produït progressos tangibles cap a una solució sostenible del conflicte obert al disputat territori de Transnistria. Després de gairebé dues dècades, les converses de 5+2, amb la participació de Rússia, Ucraïna, l'OSCE, la UE i EUA, no han produït un acord sobre el status del territori. La regió separatista continua funcionant com quelcom entre una terra de ningú i un paradís sense llei. Rússia i Ucraïna han conreat els seus interessos en el manteniment del *statu quo*, i la Unió Europea, que ajuda al procés i facilita mesures per a la transformació del conflicte, manca d'una estratègia clara de com resoldre'l. La present campanya del govern romanès de distribuir passaports als ciutadans moldaus, i una conducta similar per part dels russos a Transnistria, contribueixen molt poc a l'avanç de la consolidació del país.

Malgrat les altes taxes de creixement dels últims anys, el país segueix sent el més pobre d'Europa en termes de PIB per càpita (1.810 dòlars nord-americans segons la base de dades dels Indicadors de Desenvolupament Mundial, publicats pel Banc Mundial al juliol de 2011). Moldàvia es va veure seriosament colpejada per l'anterior onada de crisi econòmica però semblaria que s'està recuperant. El ministeri d'economia i el FMI prediuen un creixement del 5 per cent per aquest any, dependent és clar del impacte del repunt de la crisi econòmica. Uns nivells de corrupció preocupants afavoreixen la distribució desigual de la poca riquesa existent, i una desocupació relativament elevada (que està previst es mantingui en 2011 al mateix nivell del 2010, és a dir, al 7,4 per cent), anima especialment als joves a buscar millor fortuna en altres països. Es calcula que al voltant del 30 per cent de la força de treball ha sortit de Moldàvia per treballar a l'estranger.

En definitiva, el país necessita prendre's seriosament la seva agenda de reformes i realitzar esforços imaginatius per superar les divisions polítiques internes que suposen el major obstacle al progrés. Moldàvia, amb el seu entusiasme actual, conserva algun potencial per aconseguir el tipus de resultats que, en els anys 90, van aconseguir els països bàltics i altres estats orientals membres de la UE, si és que està preparada per fer el que faci falta per aconseguir les transformacions necessàries. La Unió Europea, malgrat tots els seus defectes ben coneguts, no pot proporcionar la motivació des de fora. Ningú pot fer-ho si a la pròpia Moldàvia li manquen la voluntat política i l'energia necessàries. Efectivament, hi ha fatiga d'ampliació, alguns estats membres de la UE estan descontents del resultat d'haver ofert llibertat de circulació a països candidats dels Balcans Occidentals, i fins i tot Espanya ha decidit desdir-se pel que fa a obrir el seu mercat de treball als romanesos. Això no obstant, tot això canviarà amb el temps. El que persistirà és el fet que una anella d'amics estables, pròspers i democràtics interessa a la Unió, i que la Unió necessita una història d'èxit com a component essencial d'aquesta anella.